202017 ـ حدیث «خداوندا برای ما در رجب و شعبان برکت ده و ما را به رمضان برسان» ضعیف است

سوال

می‌خواهم بدانم که آیا سنت است دعایی خاص را در شب اول ماه رجب بگوییم؟ منظورم این دعاست: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ (خداوندا در رجب و شعبان به ما برکت ده و ما را به رمضان برسان). از خداوند خواهانم که ما را برای عمل به سنت صحیح ثابت قدم نگه‌دارد.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

دربارۀ فضیلت ماه رجب، حدیثی از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به صحت نرسیده است. مراجعه نمایید به پاسخ سوال‌های (75394) و (171509).

ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

در فضیلت ماه رجب حدیث صحیحی وارد نشده و ماه رجب مزیتی بر ماه قبلش یعنی جمادی الثانی ندارد جز آنکه فقط از ماه‌های حرام است وگرنه روزه‌ای مشروع (مستحب) یا نمازی مشروع یا عمره‌ای مشروع یا چیزی دیگر در آن نیست و مانند دیگر ماه‌ها است (لقاء باب المفتوح: ۲۶/ ۱۷۴).

عبدالله بن امام احمد در زوائد المسند (۲۳۴۶) و طبرانی در معجم الأوسط (۳۹۳۹) و بیهقی در شعب الإیمان (۳۵۳۴) و ابونعیم در حلیة الأولیاء (۶/ ۲۶۹) از طریق زائدة بن ابی رُقاد از زیاد نُمیری از انس بن مالک نقل کرده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ هنگام آغاز ماه رجب می‌فرمود: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ اما این سند ضعیف است زیرا زیاد نُمیری ضعیف است و ابن معین او را ضعیف دانسته است. ابوحاتم می‌گوید: به او استناد نمی‌شود. ابن حبان او را در ضعفاء نام برده و گفته است: استناد به او جایز نیست (میزان الاعتدال: ۱/ ۹۱).

زائدة بن ابی رقاد از او نیز ضعیف‌تر است. ابوحاتم می‌گوید: او از زیاد نمیری از انس احادیثی به پیامبر ـ صلی الله علیه

وسلم ـ نسبت می‌دهد که منکر است و نمی‌دانم این [احادیث منکر] از اوست یا از زیاد. بخاری دربارۀ او می‌گوید: منکر الحدیث است. نسائی نیز می‌گوید: منکر الحدیث است و در کنی می‌گوید: ثقه نیست. ابن حبان می‌گوید: از مشاهیر احادیثی منکر روایت می‌کند که به خبرش استناد نمی‌شود و جز برای اعتبار نوشته نمی‌شود. ابن عدی می‌گوید: از مقدمی و دیگران احادیثی روایت می‌کند که افرادات است و در برخی احادیث وی مواردی منکر است (تهذیب التهذیب: ۳/ ۳۰۵ ـ ۳۰۶).

این حدیث را امام نووی در الأذکار (۱۸۹) و ابن رجب در لطائف المعارف (۱۲۱) و آلبانی در ضعیف الجامع (۴۳۹۵) ضعیف دانسته‌اند.

هیثمی می‌گوید: بزار آن را روایت کرده که در سند زائدة بن ابی رُقاد است. بخاری دربارۀ او می‌گوید: منکر الحدیث است و جماعی او را جاهل دانسته‌اند (مجمع الزوائد: ۲/ ۱۶۵).

از سوی دیگر با وجود ضعف این حدیث در آن نیامده که این دعا باید در اولین شب ماه رجب خوانده شود بلکه صرفا یک دعای مطلق برای برکت در این ماه است و این در رجب و قبل از رجب درست است.

ثالثا:

اما اینکه شخص مسلمان از خداوند بخواهد که او را به رمضان برساند اشکالی ندارد.

حافظ ابن رجب ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

معلی بن الفضل می‌گوید: آنان شش ماه [قبل از رمضان] از الله تعالی می‌خواستند که آنها را به رمضان برساند و شش ماه [پس از رمضان] از الله می‌خواستند که از آنان بپذیرید و یحیی بن کثیر می‌گوید: از جمله دعاهایشان این بود که می‌گفتند: اللهم سلمنی إلی رمضان، وسلم لي رمضان وتسلمه مني متقبلا یعنی: خداوندا مرا به رمضان برسان و رمضان را به من برسان و آن را از من پذیرفته شده تحویل بگیر (لطائف المعارف: ۱۴۸).

از شیخ عبدالکریم الخضیر ـ حفظه الله ـ پرسیده شد: صحت حدیث اللهم بارك لنا في رجب وشعبان وبلغنا رمضان در چه حد است؟

ایشان پاسخ دادند:

این حدیث ثابت نیست، اما اگر مسلمان دعا کند که خداوند او را به رمضان برساند و به او توفیق روزه و قیام رمضان دهد و توفیق ادراک شب قدر دهد، یعنی اینکه دعاهای مطلق در این باره کند [نه آنکه دعایی خاص برای وقتی خاص داشته باشد] این ان شاءالله مشکلی ندارد (از سایت شیخ: http://khudheir.com/text/298)

والله تعالی اعلم.

سایت اسلام سوال و جواب